

**Натисніть тут, щоб  
купити книгу на сайті  
або замовляйте за телефоном:  
(0352) 51-97-97, (067) 350-18-70,  
(066) 727-17-62**

| № уроків | Тема уроку  | Дата |
|----------|---|------|
| 1        | Звуки мовлення. Букви.  |      |
| 2        | Розрізнення звуків і букв. Алфавіт.   |      |
| 3        | Звуки і букви. Абетка. Каліграфічне написання великих та малих букв алфавіту.   |      |
| 4        | Наголос.  |      |
| 5        | Склад. Перенесення слів із рядка в рядок.   |      |
| 6        | Голосні звуки. Позначення їх буквами.   |      |
| 7        | Позначення буквами <i>я, ю, є, ї</i> звуків (одного або двох).  |      |
| 8        | Розвиток зв'язного мовлення.  |      |
| 9        | Наголошені і ненаголошені звуки. Звуковий аналіз слів.  |      |
| 10       | Приголосні звуки. Позначення їх буквами.  |      |
| 11       | Звук [ф], позначення його буквою <i>ф</i> . Складання речень. Навчальний діалог.  |      |
| 12       | Звуки [дж], [дз], [дз'], позначення їх на письмі буквосполученнями <i>дж, дз</i> . Правила переносу частин слів з буквосполученнями <i>дж, дз</i> . Перевірна робота. Діалог.     |      |
| 13       | Звуки [г], [ґ]. Позначення їх на письмі буквами <i>г, ґ</i> . Вимова і написання слів з цими звуками.   |      |
| 14       | Буква <i>щ</i> та її звукове значення. Позначення буквою <i>щ</i> двох звуків [шч].   |      |
| 15       | Дзвінки та глухі приголосні звуки. Вимова та написання слів із дзвінками та глухими приголосними звуками.   |      |
| 16       | Розвиток зв'язного мовлення.  |      |
| 17       | Вимова і написання слів із дзвінками і глухими приголосними звуками.  |      |
| 18       | Перевірка знань з мовної теми «Звуки і букви. Склад. Наголос».  |      |
| 19       | Аналіз перевірної роботи. Тверді і м'які приголосні звуки. Позначення м'якості приголосних звуків на письмі знаком м'якшення.   |      |
| 20       | Вправи на закріплення знань про м'які приголосні звуки та позначення їх м'якості. Вправління у переносі слів із знаком м'якшення. Звуко-буквений аналіз слів.                     |      |
| 21       | Буквосполучення <i>ьо</i> . Правила переносу слів зі знаком м'якшення ( <i>ь</i> ) і буквосполученням <i>ьо</i> .   |      |
| 22       | Подовжені м'які приголосні звуки. Позначення їх на письмі двома однаковими буквами. Звукові моделі слів з подовженими м'якими приголосними звуками. Перевірна робота. Аудіювання. |      |
| 23       | Поділ на склади та перенос слів з подовженими м'якими приголосними звуками.   |      |
| 24       | Розвиток зв'язного мовлення.  |      |
| 25       | Вимова і написання слів, у яких ставиться апостроф.   |      |
| 26       | Вправління у розпізнаванні слів з апострофом. Звуко-буквений аналіз слів.   |      |
| 27       | Правила переносу слів з апострофом. Звукові моделі слів.  |      |
| 28       | Перевірка знань з мовної теми «Звуки і букви. Склад. Наголос».  |      |
| 29       | Слово. Лексичне значення слова.   |      |
| 30       | Слова, однакові за звучанням, але різні за значенням.   |      |

|       |   |  |
|-------|---|--|
| 31    | Слова, близькі та протилежні за значенням.  |  |
| 32    | Розвиток зв'язного мовлення.  |  |
| 33    | Уявлення про спільнокореневі слова і корінь слова. Споріднені слова.  |  |
| 34    | Розпізнавання спільнокореневих слів, визначення в них спільної частини — кореня. Тренувальне аудіювання.  |  |
| 35    | Добір спільнокореневих слів, які відповідають на різні запитання. Перевірна робота. Аудіювання.   |  |
| 36    | Слова — назви дій. Слова — назви предметів. Слова — назви ознак. Слова — назви чисел.   |  |
| 37    | Слова, які називають дії предметів (дієслова). Тренувальний усний переказ.  |  |
| 38-39 | Спостереження за словами — назвами дій, близькими і протилежними за значенням.  |  |
| 40    | Розвиток зв'язного мовлення.  |  |
| 41    | Слова, які означають назви предметів (іменники).  |  |
| 42    | Слова — назви предметів, протилежні за значенням.   |  |
| 43    | Слова — назви предметів, близькі за значенням. Слова, що означають один предмет і багато предметів. Зміна іменників за зразком «один — багато». |  |
| 44    | Відмінність слів, близьких за значенням, від спільнокореневих. Перевірна робота. Усний переказ.   |  |
| 45    | Велика буква в іменах, по батькові та прізвищах.  |  |
| 46    | Велика буква у кличках тварин.  |  |
| 47    | Велика буква у назвах міст, сіл, вулиць, річок.   |  |
| 48    | Розвиток зв'язного мовлення.  |  |
| 49    | Слова, які називають ознаки предметів (прикметники). Перевірна робота. Списування.  |  |
| 50    | Слова — назви ознак, протилежні за значенням.   |  |
| 51    | Слова — назви ознак, близькі за значенням. Спостереження за роллю цих слів у текстах-описах.  |  |
| 52    | Перевірна робота. Диктант.  |  |
| 53    | Слова — назви чисел.  |  |
| 54    | Поняття про службові слова та їх роль у реченні.  |  |
| 55    | Вживання службових слів для зв'язку слів у реченні.   |  |
| 56    | Розвиток зв'язного мовлення.  |  |
| 57    | Перевірка знань з мовної теми «Слово» ( <i>іменник, прикметник, дієслово</i> ).   |  |
| 58    | Аналіз перевірної роботи. Підсумок по темі «Слово».   |  |
| 59    | Поняття про речення.  |  |
| 60    | Види речень. Розповідні речення. Інтонація розповідних речень. Розділові знаки в кінці розповідного речення.                                    |  |
| 61    | Питальні речення. Логічний наголос у питальних реченнях.  |  |
| 62    | Найважливіші слова для вираження (висловлення) думки. Виділення їх за допомогою інтонації.  |  |
| 63    | Спонукальні речення. Розділові знаки в кінці спонукальних речень.   |  |
| 64    | Розвиток зв'язного мовлення.  |  |

|        |   |  |
|--------|---|--|
| 65     | Закріплення і узагальнення знань про розповідні, питальні та спонукальні речення.   |  |
| 66     | Закріплення вивченого про види речень. Робота над виразністю читання.   |  |
| 67     | Поняття про текст. Розрізнення окремих речень і тексту. Заголовки.  |  |
| 68     | Поняття про текст. Добір заголовків до тексту.  |  |
| 69     | Будова тексту: зачин, основна частина, кінцівка.  |  |
| 70     | Закріплення знань про будову тексту. Спостереження за відповідністю заголовка змістові тексту. Перевірна робота. Списування.                            |  |
| 72     | Розвиток зв'язного мовлення.  |  |
| 71, 73 | Типи текстів. Текст-опис, текст-розповідь, текст-міркування.  |  |
| 74     | Перевірна робота. Диктант.  |  |
| 75-77  | Аналіз перевірної роботи. Поняття про мову. Українська мова — державна мова України.  |  |
| 78     | Усне і писемне мовлення.  |  |
| 79     | Сила голосу і швидкість мовлення. Ознайомлення з різними формами звертання в мовленні. Виділення слова-звертання на письмі.                             |  |
| 80     | Розвиток зв'язного мовлення.  |  |
| 81     | Слова ввічливості (форми вітання, прощання, прохання, вибачення). Тренувальний диктант.   |  |
| 82     | Перевірка знань з мовної теми «Мова і мовлення. Текст. Речення.»  |  |
| 83     | Повторення вивченого за рік.  |  |
| 84     | Повторення звуків і букв, різних типів речень (розповідні, питальні, спонукальні). Головні слова в реченні. Заміна словосполучення синонімічним словом. |  |
| 85-86  | Повторення вивченого з розділів «Слово», «Звуки і букви», «Речення».  |  |
| 87     | Підсумковий урок за рік.  |  |

Дата \_\_\_\_\_  
Клас \_\_\_\_\_

## УРОК 1

**Тема.** Звуки мовлення. Букви.

**Мета.** Повторити і закріпити уявлення дітей про фонетичну і графічну системи української мови, актуалізувати знання учнів про звуки мовлення і букви, якими вони позначаються.

**Обладнання.** Малюнок Пізнайка, предметні малюнки (тварини), таблиця почуттів (додаток № 1).

### Хід уроку

#### I. Організація класу. Ранкова зустріч.

##### 1. Вчитель.

— Добрий день!  
У добрий час  
радо я вітаю вас.  
З миром зустрічаю,  
щастя вам бажаю.

##### 2. Автотренінг.

— А тепер проведемо автотренінг і налаштуємось на урок.

Я — учень (учениця).

Я ходжу до школи.

Мене вчать учитися.

Я все розумію.

Я хочу все знати.

##### 3. Мотивація навчальної діяльності учнів.

*Вправа «Мікрофон».*

— Яким, на вашу думку, має бути наш урок? (*Цікавим.*)

— А ви якими повинні бути на уроці? (*Уважними, активними.*)

— Отже, якщо ви будете саме такими, то ми разом створимо цікавий, творчий урок. А він у нас сьогодні незвичайний. Ми починаємо подорож до країни Граматики, а провідником у нас буде наш підручник «Українська мова».

#### II. Повторення вивченого за 1 клас. Тестові завдання.

#### III. Ознайомлення з підручником. «Українська мова та читання». 2 клас (Ч. 1) (авт. Варзацька Л. О., Трохименко Т. О.).

##### 1. Аналіз інформації, розміщеної на форзаці.

2. Ознайомлення з умовними позначеннями і схемою змісту вивчаного розділу «Звуки і букви».

##### 3. Робота над віршем Андрія Малишка «Буду я навчатись». (с. 3).

#### IV. Повідомлення теми уроку.

— Сьогодні до нас на урок завітав Пізнайко. Він хоче дізнатися, що із вивченого у 1 класі ви пам'ятаєте і чи готові до подорожі у країну Граматики.

*Порада Пізнайка.* Звуки і букви навчись розрізняти —  
будеш докладно фонетику знати.

#### V. Робота з підручником (с. 4-5).

##### 1. Поетична хвилинка. (За вправою 1)

а) Читання вчителем або підготовленими учнями поезії Ліни Костенко «Сюніч квітка питала квітку».

б) Бесіда за змістом вірша.

— Яку картину ви уявили?

— Спробуйте відповісти на запитання квітки.

— Які почуття викликає ця поезія? (*Можна використати таблицю почуттів.*

*Додаток № 1.)*

в) Вимовте звуки і назвіть букви у виділених словах.

##### 2. Читання правила.

##### 3. Каліграфічна хвилинка. (Вправа 2)

##### 4. Спостереження над мовним матеріалом. (Вправа 3)

|     |     |       |       |
|-----|-----|-------|-------|
| сом | бак | гірка | казка |
| сам | бік | нірка | кашка |
| сум | бук | сірка | каска |
| сім | бик | зірка | качка |

— Якими звуками відрізняються слова кожного стовпчика?

**Висновок.** Наша мова — звукова. Але окремо взяті звуки нічого не означають. Тільки в певному поєднанні творяться слова. Звуки мови служать для розпізнавання та розрізнення значення слів.

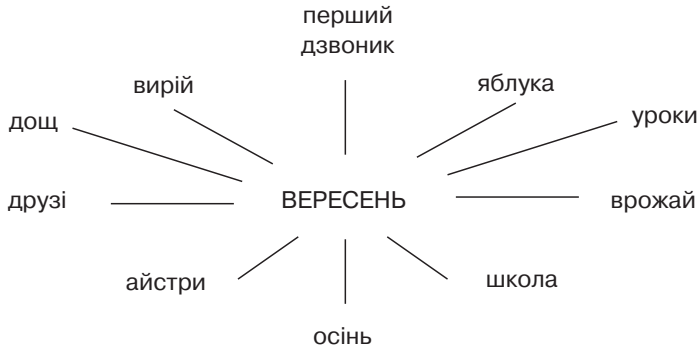
**5. Самостійна робота. (Вправа 4)**

Складання слів із «розсипаних» складів.

**6. Словникова робота зі словом вересень.**

**а) Складання асоціативного куща.**

— З чим у вас асоціюється слово *вересень*?



— Словом *вересень* ми розпочинаємо «Словничок другокласника».

— *Увага!* Скільки різних голосних використано у слові *вересень*?

— Визначте наголошений склад.

**б) Конкурс речень.**

— Оголошується конкурс на найцікавіше речення зі словом *вересень*. (Діти усно складають речення.)

— Самостійно виберіть і каліграфічно запишіть найцікавіше речення зі словом *вересень*.

— Хто бажає, зачитайте своє речення.

**Фізкультхвилинка.**

Ми і вчилися, і трудилися.  
 І, напевно, вже стомилися.  
 Тож давайте для розрядки  
 зробим кілька вправ зарядки.  
 Раз! — підняли руки вгору.  
 Два! — нагнулися додолу.  
 Три! — повернулись вправо, вліво.  
 На «чотири» — враз присіли.  
 Похитали головою,  
 ще й притупнули ногою.  
 Пальчиками повертіли  
 і за парти тихо сіли.

**7. Пізнаюча рубрика «Слово про слово».**

*Звук* — елемент людської мови, утворений за допомогою мовлення. (Пояснення значення слова «звук»).

**8. Робота в групах. Зіставлення звуків і букв.**

**а)** Робота з предметними малюнками (на дошці виставлено малюнки тварин).

— Хто зображений на малюнку?

— Назвіть перший (останній) звук кожного слова, охарактеризуйте його (голосний, приголосний; твердий чи м'який).

— Якими буквами запишите назви зображених тварин?

**б) Вправа 5.**

— Які слова можна скласти, додаючи або вилучаючи одну літеру?

- Запишіть утворені слова.
- Назвіть кожну букву у цих словах.

**в) Вірш від Пізнайка.**

Коли ротик розкриваєм,  
тоді звуки вимовляєм.  
Коли ручку беремо,  
тоді букви пишемо.

**9. Гра «Ланцюжок».**

Учні по черзі називають слова, що починаються звуком, яким закінчилось попереднє слово.

*Наприклад:* клас, сад, дуб, і т. д.

- Пізнайко починає гру: урок – ..., ... .

**VI. Осмислення, узагальнення і систематизація знань.**

**1. Вправи для самостійної роботи.**

**2. Робота з картками.**

**3. Поточний бліц-контроль.**

**VII. Підсумок уроку.**

- Над чим ми працювали на сьогоднішньому уроці?
- Про що нове дізналися?
- Чи справдилися ваші очікування від уроку?
- Подивіться на свої записи в зошитах і скажіть, хто задоволений своєю каліграфією.
- Хто бажає продовжити подорож в країну Граматики?

**VIII. Повідомлення домашнього завдання з попереднім інструктажем.**

Вправа 6. Повторити правило, с. 4.

## УРОК 2

Дата \_\_\_\_\_

Клас \_\_\_\_\_

**Тема.** Розрізнення звуків і букв. Алфавіт.

**Мета.** Продовжувати вчити розрізняти звуки і букви української мови. Збагачувати словниковий запас учнів. Виробляти вміння самостійно працювати із завданнями підручника.

**Обладнання.** Таблиця «Алфавіт», малюнки Пізнайка.

**Додатковий матеріал до уроку**

### Хід уроку

#### I. Організація класу. Ранкова зустріч.

- Усміхніться всім навколо:  
небу, сонцю, добрим людям,  
і тоді обов'язково  
наш урок цікавим буде.  
Не тільки слухайте, а й прислухайтесь.  
Не тільки дивіться, а й придивляйтесь.

#### II. Перевірка домашнього завдання.

#### III. Актуалізація опорних знань та чуттєвого досвіду учнів.

– А зараз не просто слухайте, а прислухайтесь до себе і скажіть, які звуки довілля вам любі й милі вашому серцю. (*Можливі відповіді дітей: шум вітру, музичні звуки, пташиний спів, рипіння снігу, тиха розмова з другом і т. д.*)

– А ще вдумайтесь, чи є у вас улюблені звуки мовлення. Назвіть їх.

#### IV. Повідомлення теми і завдань уроку.

– Отже, діти, до чого людина може прислухатись? (*До звуків.*)

– А до чого може придивлятись у зошиті чи книжці? (*До написаних чи видрукованих слів, літер (букв), знаків.*)

– Ось ви і сформулювали тему сьогоднішнього уроку: «Звуки і букви».

#### V. Сприймання й усвідомлення нового матеріалу.

##### 1. Робота з підручником (с. 6–8).

###### а) Вправа 7.

– Прочитайте виразно вірш Надії Красоткіної.

– Запишіть два образні вислови.

– Доберіть і запишіть синоніми (слово, близьке за значенням) до слова БУКВИ. (*Літери.*)

б) Пізнайкова рубрика «Слово про слово». (Пояснення значення слова *буква*).  
*Буква* — письмовий знак, що позначає один звук або сполучення двох звуків.

##### 2. Робота з таблицею «Алфавіт».

а) Читання і відгадування загадки. (*Вправа 9*).

б) Пізнайкова рубрика «Слово про слово». (Пояснення значення слова *абетка (алфавіт)*).

*Абетка (алфавіт)* — сукупність літер, прийнятих у писемності якої-небудь мови і розмішених у певному порядку.

###### в) Робота в групах. (*Вправа 8*)

– Покажіть і назвіть першу й останню літеру алфавіту.

– Скільки всього літер в українській абетці? (*Їх 33 — від А до Я.*)

– Покажіть букви, які завжди позначають два звуки. Назвіть їх. (*ї, щ*)

– Яка буква не позначає звука?

– Назвіть улюблені букви української абетки і букви, які найважче було писати.

##### 3. Каліграфічна хвилинка. (*Вправа 10*)

#### VI. Осмислення, узагальнення і систематизація знань.

##### 1. Вправи для самостійної роботи. (*Вправа 11*)

Записати слова за абеткою.

##### 2. Списування. (*Вправа 12*)

##### 3. Робота з картками. (с. 7)



**VII. Підсумок уроку.**

- Скільки літер в українському алфавіті? (33)
- Що потрібно пам'ятати про букву ь? (Буква ь окремого звука не позначає.)
- Якими новими словами ви збагатили свій словниковий запис?

**VIII. Повідомлення домашнього завдання з попереднім інструктажем.**

Вправа 13, правило на с. 6 – повторити.

## УРОК 3

Дата \_\_\_\_\_

Клас \_\_\_\_\_

**Тема.** Звуки і букви. Абетка. Каліграфічне написання великих та малих букв алфавіту.

**Мета.** Повторити букви українського алфавіту. Вправляти учнів чітко вимовляти звуки і зіставляти їх з відповідною буквою. Розвивати вміння висловлюватись на основі власних спостережень. Виховувати любов до рідного слова.

**Обладнання.** Таблиця «Алфавіт» (великі й рукописні літери), портрет Пізнайка, «Словничок другокласника» (саморобний блокнот – один для класу).

*Додатковий  
матеріал до уроку*

### Хід уроку

#### I. Організація класу. Ранкова зустріч.

Вже дзвінок нам дав сигнал –  
працювати час настав.  
То ж і ми часу не гаймо,  
працювати починаймо.

#### II. Перевірка домашнього завдання.

#### III. Актуалізація опорних знань та чуттєвого досвіду учнів.

##### 1. Робота з таблицею «Алфавіт».

– Пригадайте і назвіть синоніми до слова *алфавіт* (*азбука, абетка*), *буква* (*літера*).

– Назвіть першу й останню букви алфавіту. (*А, Я*)

– Скільки всього літер в українській абетці? (*33*)

– Які букви позначають один звук? Наведіть приклади.

– Які букви завжди позначають два звуки? (*ї, ш*)

– Які букви позначають голосні звуки? Приголосні звуки?

– Яка буква не позначає окремого звуку? (*Ь – знак м'якшення.*)

– Який звук позначає перша буква алфавіту? Третя буква? (*[а]; [в], [в']*).

– Скільки потрібно людей, щоб «ланцюжком» назвати всі букви? (*33*)

– А тепер хором коротко промовляємо кожну букву алфавіту.

##### 2. Завдання на увагу.

– Полічіть всі букви, назви яких закінчуються на *е* (*наприклад, «бе», «ве», ...*).  
(*11 літер на позначення приголосних звуків.*)

##### 3. Робота в парах. Гра «Звуки і букви».

Один учень чітко вимовляє будь-який звук або звуки, а інший – називає відповідну букву. *Наприклад:* [г] – «ге»; [н], [н'] – «ен»; [о] – «о».

#### IV. Повідомлення теми і завдань уроку.

– Любі діти, до сьогоднішнього уроку Пізнайко не приготував вам ніяких завдань.

Сьогодні він хоче у вас навчитися розрізняти звуки і букви, правильно називати літери і каліграфічно писати малі та рукописні рукописні букви.

Отже, ви сьогодні – Пізнайкові вчителі. Починаємо науку!

#### V. Сприймання й усвідомлення нового матеріалу.

##### 1. Робота з підручником (с. 8–10).

*Каліграфічна хвилинка.* (За матеріалами вправи 15)

##### 2. Робота з алфавітною таблицею великих і малих рукописних букв.

– Пригадайте графіку великих букв української абетки. Прочитайте їх, правильно називаючи.

##### 3. Поетична хвилинка. (Вправа 14)

##### 4. Вправляння в написанні рукописних букв. (Вправа 16)

##### 5. Робота в групах. (Вправа 17)

##### 6. Робота з орфографічним словником. (За вправою 18)

а) Розглядання орфографічного словника.

— Слова в ньому розміщені за абеткою. До уваги береться не тільки перша буква в слові, а й усі наступні.

**б) Пізнайкова рубрика «Слово про слово».**

*Словник* — книга, у якій в абетковій послідовності подано слова певної мови.

— Діти, у нашому випадку про яку мову йдеться? Чому? (*Про українську. Бо державна мова України — українська, наш підручник називається «Українська мова» і все це відбувається у ході уроку української мови.*)

**в) Диференційована самостійна робота (з використанням орфографічного словника).**

*1-а група* — вибирають зі словника три слова, які відповідають на питання *що?*, і записують їх за абеткою;

*2-а група* — виписують два слова, які відповідають на питання *хто?* і два слова, які відповідають на питання *що?*, розмішуючи їх в абетковій послідовності.

— Усно складіть з цими словами речення.

**г) Складання речень зі словами диктант і диван.**

**Фізкультхвилинка.**

## **VI. Осмислення, узагальнення і систематизація знань.**

**1. Робота в зошиті.**

**2. Робота з картками.**

## **VII. Підсумок уроку.**

— Що було новим для вас на уроці? (*Робота зі словником.*)

— Що таке словник?

— Який друг і порадник допомагав упродовж уроку? (*Алфавіт.*)

— Які завдання уроку вас найбільше зацікавили? Які були важкими для виконання?

— Які нові слова ви вписали в «Словничок другокласника»?

## **VIII. Повідомлення домашнього завдання з попереднім інструктажем.**

Вправа 19.